

VAWO

'025

VISIE

VAWO VOOR KWALITEIT AAN DE UNIVERSITEIT

IN DEZE VAWOVISIE

PAG. 2

Commentaar door Ben Hoetjes

Branchejaarverslag van VSNU is
doorzichtig

PAG. 3

LAIOO-dag: goede leeromgeving en
begeleiding promovendi essentieel

PAG. 4

Vizier

PAG. 5

Studenten hekelen bezuinigingen

PAG. 6

Tien argumenten om OR-leden
de mond mee te snoeren

TOPMASTERS / NAO

PAG. 7

Vlees op de botten van de BaMa?

Interview: voorzitter Reneman over
rapport van Werkgroep Topmasters

PAG. 9

Rapport gaat over veel meer
dan alleen 'de top'

PAG. 10

Smeekbede aan NAO om
accreditatie!

PAG. 12

Roel Zuidema blikt terug op zijn
voorzitterschap van de VAWO

Nieuwe VAWO-secretaris

Paul den Besten stelt zich voor

PAG. 13

De visie van de nieuwe VAWO-
voorzitter Kees de Lange

PAG. 14

Verslag van Algemene Leden-
vergadering van 26 november

'Gouden VAWO': een visioen

BEVLOGEN WETENSCHAPPERS IN SYMPOSION EN CABARET

14 maart, Utrecht: de VAWO viert haar veertig jaren

Opricht op 15 maart 1963 bestaat de VAWO in 2003 veertig jaar. Ter gelegenheid hiervan wordt op vrijdag 14 maart 2003 een feestelijk symposium gehouden.

Het symposium vindt plaats in de Gertrudiskapel in Utrecht en zal in het teken staan van de kwaliteit van het hoger onderwijs. Verscheidene prominente bestuurders en des-

kundigen hebben reeds toegezegd hierover, onder de bezielande leiding van dr. A. Klukhuhn, hun licht te zullen laten schijnen. Het symposium wordt muzikaal omlijst, en afgesloten met een cabaret door bevlogen wetenschappers. Nadere informatie volgt in het jubileumnummer van VAWO Visie, dat in februari verschijnt.

WIE ONDERHANDELT OVER CAO ACADEMISCHE ZIEKENHUIZEN?

Het venijn zit aan tafel

Wie zit namens de CMHF aan tafel bij de onderhandelingen over de CAO Academische Ziekenhuizen? In de *continuing story* die zich ontrolt met de vorming van de nieuwe Sector Zorg in de CMHF, troffen partijen elkaar op zaterdag 30 november om over dit thema en aanverwante kwesties te praten. Dit keer kon het een echte gespreksronde worden genoemd. De uitkomst is niet vrij van ironie.

Er is al bijna een jaar gesoebat over wie met wie waarover zou moeten overleggen en daarom is de tijd rijp om te bezien of er ook zaken kunnen worden gedaan. Aan tafel zaten – in alfabetische volgorde – de Jonge orde van medisch specialisten (potentieel lid van de CMHF), de Orde van Medisch Specialisten, NU'91, Unie Zorg en Welzijn en de VAWO. Dit onder leiding van de directeur van de CMHF en onder het waakzaam oog van de secretaris van het DB van de CMHF.

Van de drie issues – (1) hoe komen we tot een gezamenlijke inzet voor de CAO-onderhandelingen, (2) wie voert de onderhandelingen, en (3) op welke wijze beoordelen we het eindresultaat – bleek des poedels kern in de tweede vraag te liggen. Over de inzet werd snel overeenstemming bereikt. Ieder van de deelnemende beroepsgroepen heeft het recht bijzondere aspecten van de eigen beroepssituatie in de inzet in te brengen, zonder dat het de anderen schaadt.

De WO-groep (Jonge Orde, Oude Orde, Landelijk Postdoc Platform en

VAWO) mag statutair een sectie vormen om de specifieke WO-belangen binnen de sector te behartigen, al-

De VAWO verhuist

Voor veel VAWO-leden is 'Mulderstraat 35' een vertrouwd begrip. Maar het VAWO-bureau gaat verhuizen. Vanaf 15 februari zal de *individuele belangenbehartiging* plaatsvinden vanuit Houten:

De Haag 9, 3993 AV Houten.
E-mailadres, telefoon- en faxnummer
blijven ongewijzigd.

Voor de afhandeling van de *ledenadministratie* veranderde het adres onlangs al:

De Beek Administratieve Dienstverlening BV
Colijnplein 20, 2555 HA Den Haag.
E-mail: info@vawo-ledenadmin.nl
Tel.: 070-323 1844 / Fax: 070-345 7146.

hoewel NU'91 daar niets in ziet. Volgens NU'91 hebben sommige verplegenden ook met onderwijs en zelfs onderzoek te maken en is er dus geen noodzaak voor een aparte WO-sectie. In de praktijk moet blijken of deze visie ook leidt tot steun voor WO-zaken.

(Lees verder op pagina 5: Sector Zorg)

VAWO

Opletten, en naar buiten kijken

De Nederlandse universiteiten hebben het niet gemakkelijk. In de bezuinigingsdiscussie bij de onderwijsbegroting liggen het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs politiek veel gunstiger dan het universitair onderwijs. De directe opbrengst van de universiteiten voor het bedrijfsleven, de economie en de arbeidsmarkt is niet zo duidelijk als bij de andere onderwijstypen.

Vanuit een oud en hardnekkig beeld van de universiteiten als plaatsen waar niet echt gewerkt wordt, maar waar allerlei vrijblijvende, vreemde en exotische onderwerpen worden bestudeerd, wordt in de politieke discussie geroepen dat er nog best wat verder kan worden bezui-

nigd op deze luxe, bevoorrechte franje-instellingen.

Soms klinken er ronduit bizarre geluiden – bijvoorbeeld, dat onderzoek dat ‘niets oplevert, maar moet worden geschrapt’. Alsof niet ieder onderzoek berust op onzekerheid over de uitkomst – anders was het geen onderzoek, maar een overbodige invuloefening. En inderdaad, onderzoek kost meestal geld, en de directe economische opbrengst is vaak nihil of moeilijk meetbaar.

De universiteiten hebben, kortom, grote moeite om hun meerwaarde voor onze samenleving – niet alleen voor onze economie maar ook voor onze beschaving (waarden en normen, zoals academische vrijheid bijvoor-

beeld) – over het voetlicht te brengen. Daar ligt voor het nieuwe jaar een belangrijke taak. Dat betekent niet dat de universiteiten zich kunnen terugtrekken op hun oude bastion als erkende top van hoger onderwijs. Er wordt in Nederland te vaak en te gemakkelijk gesproken over ‘de top’ en over ‘excellentie’, en te weinig gelet op de kwaliteit van de basis – ook in het universitair onderwijs. Voor zelfgenoegzaamheid is geen enkele reden. Ook wordt er te veel naar binnen gekeken, naar de onderlinge concurrentie, en te weinig naar buiten.

Om de eisen vanuit politiek en samenleving goed aan te kunnen, moeten de Nederlandse universiteiten meer naar hun

omgeving kijken. Naar de andere onderwijstypen, met name het hoger beroepsonderwijs, en naar het buitenland, met name onze buurlanden. Alleen door samenwerking en taakverdeling – tussen universiteiten en hogescholen, en tussen Nederlandse en Belgische of Duitse instellingen – kunnen wij hopen dat de universiteit van de toekomst haar betekenis in de economie, samenleving en cultuur van Nederland kan blijven waarmaken. Het is slecht weer en moeilijk waarwater – een goede schipper maakt dan geen ruzie met de bemanning, maar let goed op en kijkt naar buiten.

BEN HOETJES

CIJFERS OVER BEZUINIGINGEN ONDOORZICHTIG

Universiteiten moeten keuzes durven maken

De VSNU geeft in haar Branchejaarverslag Universiteiten 2001 een opsomming van vergelijkingen waaruit blijkt dat de wetenschap in Nederland er al vele jaren erg bekaaid vanaf komt. Zowel het onderzoek als het onderwijs. Erg transparant zijn al die cijfers echter niet.

Volgens het jaarverslag is de overheidsbijdrage per student de afgelopen twintig jaar gedaald en lag het financieringsniveau per student in 2001 op 70 procent van dat in 1981. Toch waren niet alle leden van de VSNU bereid om hun personeel op 12 november vrijaf te geven om in Amsterdam aan de protestactie tegen de bezuinigingen deel te nemen.

VERKIEZINGSSTUNT?

De beperkte personeelsdeelname heeft de meerderheid van de Tweede Kamer er niet van weerhouden om de minister te vragen de korting in 2003 te compenseren. Is dat een verkiezingsstunt of is men werkelijk overtuigd dat het WO in malaise verkeert? Of is de invoering van de bachelor-masterstructuur aangegrepen om het WO tijdelijk te compenseren en in komende jaren een ‘efficiencykorting’ te incasseren? Een gestroomlijnd onderwijssysteem, dat is afgestemd op die van de andere Europese landen, zal volgens de minister ongetwijfeld tot een efficiënter gebruik van de middelen leiden. En

als de studiefinanciering is afgeschaft, dan zal de student de goedkoopste opleiding wel weten te vinden.

Cijfers zijn echter eenvoudig te manipuleren, of wel anders te presenteren. Het Statistisch Jaarboek 2000 geeft bedragen per student in het WO die van 1985 tot 1996 toenemen met 46 procent. In die periode valt ook de piek aan ingeschreven studenten: 186.000 studenten in 1993/1994.

Het zou de VSNU sieren als zij met het ministerie een transparante en inzichtelijke presentatie van de geldstromen bij de universiteiten kon geven. Wat zijn de inkomsten en hoe worden die besteed aan de taken onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening? Geef die cijfers op het niveau van de medewerker

en de student. Dan kan ook de leerstoelgroep zien waarop zij recht heeft, en zien welk deel er naar de overhead en de facilitaire voorzieningen gaat. Mogelijk wordt dan ook zichtbaar of we de huidige omvang van opleidingen en universiteiten kunnen handhaven of dat we andere keuzes moeten maken. Het gaat dan niet om strategische allianties, maar gewoon de keuze: x of y opleidingen biologie. Strategische allianties blijken voor de minister een vrijbrief voor efficiencykortingen,

maar het geeft de betrokken universitaire medewerker geen soelaas bij het sterk gekorte eerstegeldstroombudget dat op zijn rekening komt. Laat staan dat hij weet welk deel daarvan nog verkapt uit de tweede geldstroom komt om onderzoekers van NWO te faciliteren. Dus pompt hij maar geld vanuit de derde geldstroom in het primaire proces van onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening. Kunt u het nog volgen?

IN DE PAS

De conclusie is simpel. Je laat de opleiding gewoon sponsoren door de markt: het bedrijfsleven, de Europese Unie en de ministeries zelf. Je krijgt er dan ongetwijfeld ook gratis richtlijnen bij hoe de opleiding ingericht dient te worden. Daarmee lopen de universiteiten dan ook in de pas met andere instellingen die het cultuurgood hoog in het vaandel hebben: de musea.

Maar er is ook nog een andere mogelijkheid. Laat de universiteiten de hand in eigen boezem steken. De tijd is rijp voor een nieuwe TVC- (Taakverdeling en Concentratie) of SKG-operatie (Selectieve Krimp en Groei). De laatste dateert tenslotte al van de jaren zeventig. Durf keuzes te maken in het aantal opleidingen en de locaties. Er wordt toch al zo bedrijfsmatig gedacht en gewerkt bij de universiteiten... (DV) ◀

Strategische allianties blijken voor de minister een vrijbrief voor efficiencykortingen

DISCUSSIEDAG VAN HET 15-JARIGE LAIOO:

Goede leeromgeving en begeleiding essentieel in promotietraject

Op 1 november jl. organiseerde het Landelijk AIO/OIO Overleg (LAIOO) ter ere van zijn 15-jarig bestaan, een rondetafel discussie over de gevolgen van de invoering van het BaMa-stelsel voor het promotietraject. Omdat het bachelor-master-PhD-stelsel in Groot-Brittannië al lang bestaat, werd het Britse PhD-systeem vergeleken met het Nederlandse promotietraject.

Voor de discussiedag waren prominente gasten uit zowel Engeland als Nederland uitgenodigd. Tijdens de ochtendsessie werd er gediscussieerd over de status van een PhD en 's middags lag de nadruk op de kwaliteit. De discussie werd geleid door prof. Rudy Rabbinge, universiteitshoogleraar in Wageningen en lid van de Eerste Kamer. Tijdens de ochtendsessie werd gepraat aan de hand van drie stellingen, die alle werden ingeleid door een genodigde. De vraag of een 'PhD-researcher' moet worden gezien als een student of als een werknemer werd in eerste instantie niet van veel belang geacht. De Engelse gasten zeiden het PhD duidelijk als een deel van een opleiding te beschouwen, terwijl de Nederlandse spreker, prof. Van der Duyn Schouten, rector van Universiteit Twente, aan de hand van dilemma's de ambivalentie van het PhD-traject uiteenzette en aangaf dat de verantwoordelijkheden anders liggen ingeval je werknemer of student bent.

In het verlengde van deze discussie lag die over de vraag of de focus van een PhD op opleiding of op onderzoek moet zijn gericht. In algemene zin was iedereen het er mee eens dat het PhD-traject een combinatie van beide is. Prof. Vandelinde, vice-chancellor van de University of Warwick, stelde dat het allereerst om educatie gaat en dat het onderzoek een neveneffect is.

De laatste stelling van de ochtendsessie ging over flexibiliteit en internationale erkenning. In Nederland is het traject totdat men is gepromoveerd veel lan-

ger dan in Engeland, waar men na een BA vaak aan een MA óf (driejarige) PhD begint. Gepromoveerden hier zijn daardoor een stuk ouder. Ze hebben bij hun promotie een leeftijd bereikt waarop vaak het stichten van een gezin aan de orde is. Dat beperkt hun flexibiliteit. Vooral voor vrouwelijke Nederlandse gepromoveerden is het vaak een hinderpaal om een postdoc in het buitenland te doen, wat wel min of meer noodzakelijk is voor een wetenschappelijke carrière. Duidelijk werd dat het ministerie van OCenW universiteiten zeer vrij laat wat betreft de

invulling (en duur) van een nieuw promotietraject.

PROMOTIEPREMIES

De eerste stelling in de middag ging over de kwaliteit van de dissertatie. Prof. Levelt, president van de KNAW, noemde een achttal randvoorwaarden ten aanzien van de begeleiding van de promovendus en de organisatie om een goed proefschrift mogelijk te maken. Daarmee heeft zijn Max Planck Instituut in Nijmegen een promotierendement van meer dan 80 procent na vier jaar weten te bewerkstelligen. Dame Julia Higgings van de Royal Society citeerde stukken uit het promotiereglement van de University of London met uitgebreide eisen waaraan een proefschrift moet voldoen (waaronder een maximale lengte).

Bij de discussie over een stelling over de kwaliteit van de training kwam duidelijk naar voren dat een goede leeromgeving essentieel is. Prof. Braidotti, directeur van de onderzoeksschool voor vrouwenstudies, wees erop bracht dat de tijd gemoeid met onderwijs aan, en begeleiding van promovendi af gaat van de onderzoeks- in plaats van de onderwijstijd van de begeleider. Geen stimulans om tijd aan promovendi te besteden. In Engeland dient 70 procent van de promovendi in vier jaar klaar te zijn, omdat de instelling anders financiering in de vorm van promotiepremies misloopt. Dat bevordert het goed begeleiden van promovendi sterk.

VERTROUWEN

De laatste stelling ging over de kwaliteit van die begeleiding. Simone Löhner, oud-voorzitter van het LAIOO, hield een pleidooi over het belang van vertrouwen, zowel vertrouwen van de promovendi in de begeleider, als vertrouwen van de begeleider in de promovendi. Prof. Harris van het Quality Assurance Agency benadrukte de verantwoordelijkheid die instellingen zoals universiteiten hebben voor het goed begeleiden van promovendi en om te zorgen dat zij op tijd klaar zijn met hun onderzoek.

Ten slotte rees nog de vraag of in Engeland de kwaliteit van de proefschriften door de kortere duur van het promotietraject minder is. Volgens de Engelse gasten was dat niet het geval. Zij hebben er vertrouwen in dat de doctors in Engeland hun titel volledig waard zijn.

De dag werd met een borrel en veel lof over de organisatie afgesloten. ◀

INGRID GIEBELS
SANDRA VAN DER GRAAF

De auteurs zijn voorzitter en secretaris van het LAIOO

Stelling

Op de VAWO-site www.vawo.nl wordt u uitgenodigd op stellingen te reageren, opdat het VAWO-bestuur te weten komt hoe door de leden over bepaalde onderwerpen wordt gedacht.

OR moet instemmingsrecht krijgen bij het vaststellen van een nieuwe CAO

Er is een groeiende maatschappelijke behoefte de invloed van ondernemingsraden op CAO's te vergroten. Tegelijkertijd is het duidelijk dat het voeren van de onderhandelingen door vakbonden grote voordelen biedt.

Aan de maatschappelijke behoefte wordt tegemoet gekomen door de OR van elke betrokken instelling instemmingsrecht toe te kennen aangaande het onderhandelaarsakkoord. Een CAO kan dan pas worden vastgesteld als de meerderheid van de ondernemingsraden instemt.

Reageer op:

www.vawo.nl

Binnenkort verschijnt op de website een nieuwe stelling.

Varkens

In een opmerkelijk persbericht neemt de VSNU krachtig afstand van zowel de inhoud als de onderzoeksmethode van het onderzoeksrapport 'Kwaliteitsprofielen van universiteiten' van het ministerie van OCenW. De validiteit van de door OCenW gebruikte gegevens wordt door de VSNU ernstig betwijfeld.

Het rapport gebruikt als belangrijke bronnen zeer divers cijfermateriaal dat verscheen in de periode 1986 – 2001. Gemiddelde gegevens over een tijdsbestek van vijftien jaar geven per definitie geen actueel beeld van de kwaliteit van een universiteit. De VSNU noemt deze gemiddeldes net zo nietszeggend als de uitspraak 'gemiddeld heeft elke Nederlander een varken'. Dankzij de aantallen varkens in de bio-industrie is deze stelling niet ver bezijden de waarheid. Toch geeft zo'n uitspraak de argeloze lezer een verkeerd beeld van de stand van zaken in Nederland, aldus de VSNU.

Sobere moraal

De vakcentrales hebben ingestemd met een eenjarig sociaal akkoord dat economisch geen betekenis heeft, maar voornamelijk dient om de politiek een dienst te bewijzen. Deze kan nu voor het gedeeltelijk noodzakelijkerwijs terugdraaien van voorgenomen verslechtingen verwijzen naar de sociale partners. Zo kon een politiek conflict in het kabinet worden voorkomen – en voordat de werknemers in Nederland de ware gevolgen in hun portemonnee voelen zijn de Kamerverkiezingen alweer voorbij. Daarna is er weer alle ruimte om de concessies van nu weer ongedaan te maken. Tenslotte is in de opvatting van dit kabinet 'soberheid goed voor de moraal'.

Merkwaardig dat de vakbeweging zich nog steeds voor dergelijke doeleinden laat gebrui-

ken, tenzij het belangrijkste doel van de vakbondsbonzen is om met de hoge heren aan tafel te mogen blijven zitten. Hoeveel leden moeten nog weglopen voordat de bonden en centrales weer gaan doen waarvoor ze in het leven zijn geroepen: belangen behartigen?

Wat kost het?

De Universiteit Utrecht gaat de financiële en personele administratie reorganiseren. Het project wordt *Probe* ('professionalisering bedrijfsvoering') genoemd. Een aantal gespecialiseerde teams, die op centraal niveau belast worden met de verwerking van financiële taken, worden in Administratieve Diensten Centra (ADC's) ondergebracht. In een aantal projectteams worden onderdelen van het project uitgewerkt. In het U-magazine van 21 november lezen we: "Een team heeft uitgezocht hoe het beste kan worden bepaald welke kosten binnen de universiteit gemaakt worden. En hoe je bepaalt hoeveel iets kost."

We zijn benieuwd wie gaat bepalen hoeveel

deze financiële reorganisatie de Universiteit Utrecht inmiddels al heeft gekost.

Niet altijd poetsen

Een Wageningse promovendus heeft de smaak van malariamuggen leren doorgronden. In proeven waarbij muggen moesten kiezen wie ze zouden steken, wist Richard Mukabana in meer dan 90 procent wie het slachtoffer zou worden.

De malariamuggen hebben een voorkeur voor mensen met een hoge lichaamstemperatuur. Dan zit het bloed vlak onder de huid en is het minder stroperig. De mug heeft minder tijd nodig om het bloed aan te prikken en heeft dus ook minder kans doodgeslagen te worden.

Ook ontdekte Mukabana, die op 2 december jl. afstudeerde, dat bepaalde mensengeuren de mug afschrikken. Voor malariamuggen ruikt de huid van alle mensen ongeveer even aangenaam. Maar de adem van sommige individuen vinden ze dermate afstotend dat ze met een grote boog om hen heen vliegen.

Peter Frederik

Boycot?

Op 12 november deden duizenden studenten en medewerkers uit het hoger onderwijs grote moeite om op de televisie te komen. Een ander doel kan de bijeenkomst in Amsterdam niet gehad hebben. Hoger opgeleiden en zij die dat willen worden moeten immers toch gevoelig zijn voor de ervaring dat protesteren tegen het hoger onderwijsbeleid weinig tot geen zin heeft. Haagse politici zijn volslootrek autistisch waar het onder-

wijs en wetenschappen betreft. Bij de instellingen voor hoger onderwijs en de universiteiten zijn de politieke partijen behoorlijk geïnfilteerd via benoemingen van bestuurders, leden van de Raden van Toezicht, etc. Je kan je langzamerhand afvragen of dit niet eerder als politieke vijfde colonne functioneert, dan als potentiële lobby. In de praktijk is gebleken dat het redelijk overleg in de politiek al lang plaats

heeft moeten maken voor fysiek geweld en politieke mobilisatie bij verkiezingen. Voor fysiek geweld zijn de handen – terecht – niet op elkaar te krijgen. Zou de verloedering in onderwijs en onderzoek kunnen worden gestopt door massamobilisatie bij verkiezingen in een partij voor het hoger onderwijs en de wetenschapsbeoefening? Dat lijkt niet waarschijnlijk. Ook de kans op massaal wegblijven bij de komende kamerverkiezingen

van allen die betrokken zijn bij het hoger onderwijs en de wetenschapsbeoefening zit er niet in. Daarvoor vormen zij een te volgzzaam volkje en dus hoeft 'Den Haag' zich eigenlijk niets van protesten aan te trekken. Wellicht zouden hogescholen, onderzoeksinstituten en universiteiten eens moeten overwegen om een totale boycot van het Haagse circuit met elkaar af te spreken!

Politiek en wetenschap

Op 11 december hebben twee VAWO-bestuursleden een gesprek gehad met minister Van der Hoeven. Op de agenda stond in elk geval de verhouding bureaucratie – wetenschap.

De VAWO meent dat het essentieel is dat de politiek de visie leert kennen van de 'werkvloer'. De bureaucratische bovenlaag aan de universiteiten zal zich in Den Haag niet snel tegen de bureaucratie keren, Colleges van Bestuur zullen niet aangeven dat hun grootse bouwplannen ten koste gaan van onderzoek en onderwijs, de VSNU of NWO zal het eigen bestaansrecht niet gauw ter discussie stellen.

De VAWO zal haar contacten in Den Haag in de komende tijd uitbouwen en intensiveren. (HdH)

VAKBONDEN SCHAREN ZICH ACHTER PROTEST

Studenten hekelen bezuinigingen

Duizenden studenten uit het hele land hebben 12 november in Amsterdam geprotesteerd tegen de niet-aflatende bezuinigingen op het hoger onderwijs. De vakbonden scharden zich achter de protesten en organiseerden op dezelfde dag lunchbijeenkomsten op de universiteiten en een aantal hogescholen met als motto: kennis is macht in het kwadraat.

Het kabinet-Balkenende wil universiteiten en hogescholen een extra efficiencykorting opleggen, oplopend tot 143 miljoen euro in 2006. De nieuwe verkiezingen wil het niet afwachten.

Naast de studenten en de vakbonden vroegen ook de VSNU en HBO-raad een betere positie van het hoger onderwijs in de Rijksbegroting. Bij de behandeling van de begroting in de Tweede Kamer bleek dat signaal

te zijn opgepikt. Een Kamermeerderheid vroeg onderwijsminister Van der Hoeven de korting van bijna 36 miljoen euro in 2003 te compenseren.

Het geld daarvoor zou geput kunnen worden uit het kennisinfrastructuurfonds ICES-KIS. Uit dat fonds van ruim 800 miljoen is de laatste twee jaar weinig gehaald, waardoor er hoge rente-opbrengsten zijn bijgeboekt, die normaliter worden teruggestort naar Financiën.

CDA-MOTIE

Van der Hoevens eigen CDA riep de minister in een motie op dat geld te investeren in hoger onderwijs en onderzoek. Zij zei daar niets in te zien, wilde eerst overleg in het kabinet en ont-raadde de motie.

Onzeker is dus nog of de korting zal worden gecompenseerd. Te hopen valt dat de politiek het

geluid van de werkvloer heeft verstaan en inziet dat er in het hoger onderwijs moet worden geïnvesteerd, wil men dat onze universiteiten en hogescholen tot de Europese top behoren.

Hoger onderwijs is geen luxe maar bittere noodzaak. Elk kabinet, van welke signatuur dan ook, dient dat te beseffen. Juist als het economisch minder gaat, is het van belang te beseffen waar je sterke punten liggen en deze overeind te houden en te versterken. Nederland drijft steeds meer op zijn kennis-economie. Om de huidige welvaart overeind te houden, zijn extra investeringen noodzakelijk om goed, toegankelijk en onafhankelijk onderwijs te kunnen bieden aan zoveel mogelijk mensen. Alleen dan kunnen we de uitdagingen aan waarvoor wij ons, nationaal en internationaal, gesteld zien. (BW) ◀

Sector Zorg

(Vervolg van pagina 1)

Uiteindelijk bleek sectievorming geen heikel punt en eigenlijk ook niet dat ieder deel van de CAO door de daarbij betrokkenen kan worden geformuleerd.

VERTROUWEN?

De kwestie op welke wijze het eindresultaat van de onderhandelingen moet worden beoordeeld, gaf wel enige strubbelingen, omdat het theoretisch denkmodel waarbij aan één van de belangen in het geheel geen recht wordt gedaan als casus werd gekozen. Onrealistisch extremisme is populair, maar weinig praktisch en dus kon worden vastgesteld dat niet alleen 'nooit alles kan worden binnengehaald', maar ook dat 'expliciet met minderheidsbelangen rekening moet worden gehouden'. Daar komen we dus wel uit.

En toen kwam het. De vaststelling dat we met veel idealisme tot een gezamenlijke inzet konden komen, leverde niet zo veel onderling vertrouwen op dat we ook niet graag het eigen aandeel zelf aan tafel wilden uitonderhandelen. Op zich logisch, want daarmee voorkom je het beste dat jouw aandeel wordt genegeerd dan wel wegonderhandeld. NU'91, met ongeveer 2000 actieve leden bij deze CAO betrokken, claimde de

hoofdonderhandelaarpositie. Vanuit hetzelfde kwantitatieve criterium zou aan de Sectie WO, met ongeveer 1600 actieve leden, de vaste nevenonderhandelaarpositie toevallen en dan kwam de Unie Zorg en Welzijn in de knel. De WO-sectie wil eigenlijk alleen maar aan tafel zitten bij de specifiek voor het WO geldende onderdelen van de CAO (inclusief LOAZ). De tragiek school erin dat juist Unie Zorg en Welzijn bij toetreding de vorming van een sector zorg eiste, teneinde de eigen belangen directer te kunnen behartigen.

De oplossing zal in een ingewikkeld aflossingsschema voor de nevenonderhandelaarpositie moeten worden gevonden.

VAN SECTOROVERLEG NAAR KADERDAGEN

Binnen de Sector WO is inmiddels ook het een en ander gewijzigd. Met enige spijt, met name over het vele werk dat al gedaan is, hebben we moeten constateren dat een eigen rechtspersoonlijkheid in de vorm van een sectorvereniging er niet in zit. Zo'n sectorvereniging kan niet door natuurlijke personen, maar uitsluitend door de zeven in de sector samenwerkende verenigingen in het leven worden geroepen, en dat is een ingewikkelde procedure. Bovendien blijken in de praktijk de overheadkosten behoorlijk op te

lopen. Een sectorvereniging moet een eigen bureau hebben. Bij uitbesteding van administratieve en financiële taken aan derden (in dit geval ook aan de CMHF) zou BTW moeten worden betaald – en op 19 procent zinloze uitgaven zit niemand te wachten.

Inmiddels is de inschrijving bij de Kamer van Koophandel ongedaan gemaakt.

Wat we echter wel aan de exercitie hebben overgehouden, is de scheiding tussen een Sectorraad (met vertegenwoordigers van de verenigingen) en een Sectoroverleg (platform van de deelnemers aan het lokaal georganiseerd overleg en mogelijk ondernemingsraadsleden).

Voor 2003 is inmiddels afgesproken dat het routinematig overleg (tien woensdagavonden van zes tot acht) zal worden vervangen door veel duidelijker gestructureerde 'kaderdagen'. De primaire aandacht voor ondersteuning gaat uit naar de lokale overlegtafels. De onderwerpen die daar algemeen spelen en daarbij passende inhoudelijke bijscholing komen dan in twee, hoogstens drie kaderdagen per jaar aan bod. We kunnen dan wat langer en diepgaander de onderwerpen bespreken.

In de komende Nieuwsbrief van WO-sector gaan we in op de planning voor 2003. (PF) ◀

HOE OM TE GAAN MET EEN ONDERNEMINGSRAAD?

Handleiding voor bestuurders in 10 punten

Dat docenten en onderzoekers in het hoger onderwijs moeilijke tijden doormaken, is in deze kolommen met regelmaat aan de orde. Minder bekend is, dat ook onze universitaire bestuurders zware tijden doormaken. Bovendien hebben zij ook nog eens van doen met de georganiseerde medezeggenschap, waarbij bijvoorbeeld de ondernemingsraad (OR) voortdurend moeilijke vragen stelt en lastige standpunten inneemt. De bestuurder kan daarom wel wat hulp gebruiken bij het zich van het lijf houden van de gekozen raadsleden.

We hebben de toptien van argumenten samengevat die ervaren bestuurders met graagte lanceren als de wind van de inspraak niet helemaal hun kant op waait:

1

De OR wil op de stoel van de bestuurder gaan zitten.

Deze onbetwiste topper doet het altijd goed, temeer omdat het verwijt zo vaag is dat er geen weerwoord op mogelijk is. Doorgaans zal de OR er beschaamd het zwijgen toe doen.

2

De OR is niet representatief voor wat in de organisatie leeft.

Ook dit is een ijzersterke, hoewel een slim OR-lid zou kunnen tegenwerpen dat vertegenwoordigers die gekozen zijn in vrije verkiezingen wellicht meer contact met de werkvloer hebben dan bestuurders die benoemd zijn zonder dat het draagvlak voor zo'n benoeming getest is. In de aanwezigheid van een dergelijke lastpak wordt aanbevolen het argument op iets luidere toon te herhalen.

3

De OR fixeert zich op deelbelangen zoals het personeelsbelang, maar heeft geen oog voor de organisatie als geheel.

Een prima argument, dat echter op een of ander wijze zijn kracht lijkt te verliezen op

het moment dat u als bestuurders via reorganisatie het personeelsbestand probeert te reduceren. Niettemin, het tegendeel valt doorgaans voor de OR moeilijk te bewijzen.

4

De medezeggenschap elders functioneert veel beter.

Dit is ook een heel nuttige, omdat de OR nauwelijks in een positie is een nationaal vergelijkend warenonderzoek te (laten) verrichten. Uw ongelijk is dus nauwelijks aan te tonen.

5

De OR doet overdreven moeilijk in overlegvergaderingen en bederft daardoor de sfeer.

Goed gevonden! Soms denkt een OR inderdaad dat het niets bereiken in een goede ambiance te verkiezen is boven het behalen van resultaten in een, desnoods, slechte sfeer.

6

De OR weet niet hoe de echte (zaken)wereld in elkaar zit, en beschikt niet over het (zeer uitgebreide) netwerk dat de bestuurder uiteraard wel heeft.

Ook dit argument heeft de attractie van de onbewezen bewering. En er blijken altijd weer OR-leden te zijn die bij het poneren van dit argument beschaamd naar hun navel staren.

7

De OR houdt zich alleen maar krampachtig vast aan formalismen zoals de Wet op de Ondernemingsraden (WOR) en heeft geen oog voor de echte zaken.

Iedere kans om aan te geven hoe het functioneren van de bestuurder door de WOR wordt gedwarsboemd, moet worden benut. En gelukkig weet niet elk OR-lid waar het in de WOR eigenlijk om gaat.

8

De OR maakt de dingen nodeloos ingewikkeld en juridiseert voortdurend.

Alleen gebruiken bij een OR waar toch al

geen land mee te bezeilen valt, anders breng je ze maar op ideeën.

9

Met de vorige OR hadden we een veel constructievere verhouding.

Altijd goed en nauwelijks te controleren. Let op of sommige OR-leden blozen van schuldgevoel. Hieraan meet u uw succes af bij het gebruiken van dit argument.

10

Ten slotte kan het nuttig zijn om te proberen de OR uit elkaar te spelen met bijvoorbeeld de volgende opmerkingen:

- sommige leden van de OR denken hier heel anders over;
- bij de achterban van de OR horen we heel andere dingen;
- met een andere voorzitter van de OR, een ander dagelijks bestuur et cetera... zou alles veel beter gaan;
- met een beetje creativiteit is 'the sky the limit'.

Zorg dat u dit nummer van VAWO Visie bij elke overlegvergadering binnen handbereik heeft. En oefen het ongedwongen naar voren brengen van bovenstaande argumenten enige tijd met uw communicatie-adviseur. Gegarandeerd dat het dan wel goed komt met uw problemen met die vermaledijde medezeggenschap. Veel succes! ◀

KEES DE LANGE

De auteur is COR-voorzitter aan de UvA én de nieuwe VAWO-voorzitter

'Wereldminister' van onderwijs Ritzen voorzitter CvB Maastricht

De Raad van Toezicht van de Universiteit Maastricht heeft dr. ir. J.M.M. (Jo) Ritzen benoemd tot voorzitter van het College van Bestuur. De benoeming gaat in op 1 februari 2003.

Ritzen is de opvolger van van dr. K.L.L.M. Dittrich, die het vice-voorzitterschap heeft aanvaard van het Nationaal Accreditatie Orgaan (NAO).

Tot 1 februari 2003 is Ritzen vice-voorzitter van de Wereldbank belast met 'human development'. De oud-minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen kan in zijn rol in Washington worden beschouwd als minister van onderwijs van de wereld.

Extra verhoging FPU bij doorwerken na 61 jaar

Werknemers die op 1 april 1997 50 jaar of ouder waren, kunnen vanaf 1 februari 2003 hun aanspraak op een FPU-pensioen verhogen. Voorwaarde is dat men minimaal tot 1 februari 2003 blijft werken en dan minstens één maand ouder is dan 61 jaar. Voor elke maand die werknemers na hun 61ste langer doorwerken, verhoogt het ABP namelijk het FPU-pensioen met een bepaald percentage. Deze verhoging kan zelfs oplopen tot 100 procent!

Mocht u overwegen om met FPU te gaan en vraagt u een offerte aan bij het ABP, dan ontvangt u van het ABP nadere informatie over de verhoging die men kan krijgen bij langer doorwerken. Voor nadere informatie kunt u ook contact opnemen met de klantenservice van het ABP: 045 - 579 61 11. Het stimuleren van langer doorwerken is een onderdeel van de modernisering van de ABP Pensioenregeling, die vanaf 1 januari 2003 gefaseerd wordt doorgevoerd.

Vlees op de botten van de BaMa?

Een *brede* bacheloropleiding die geen eindkwalificatie oplevert, maar een academische voorbereiding op een masteropleiding biedt. *Selectie* van studenten voor de masteropleidingen door de instellingen, maar ook een *zorgplicht* om studenten naar de voor hen geschikte masteropleiding te leiden. Onderzoekmasters en professiegerichtte masteropleidingen die over het algemeen *twee*, soms ook *drie jaar*, moeten duren. Hiertoe – onder meer – adviseert de Werkgroep Topmasters in haar half november gepresenteerde rapport ‘Over de top’, dat zich dus bepaald niet beperkt tot het thema ‘topmasters’.

De aanbevelingen van de nog door minister Hermans ingestelde werkgroep kunnen opmerkelijk heten. Ze sporen heel goed met wat er leeft in universitair Nederland, maar slechts gedeeltelijk met het *3+1, tenzij...*-uitgangspunt van de minister (driejarige bachelors, meestal gevolgd door een eenjarige master). In dat *3+1*-model is volgens veel betrokkenen een brede opzet van de bacheloropleidingen nu juist niet goed mogelijk; eenjarige masters nopen al in de bachelorfase tot specialisatie.

Het advies van de werkgroep, dat vooral is ingegeven door de wens om het Nederlandse wetenschapsbedrijf internationaal concurrent te doen zijn, legt om zo te zeggen vlees op de botten van de bachelor-masterstructuur. Maar zullen de middelen ervoor toereikend zijn (over de financiële consequenties heeft de werkgroep zich niet gebogen) of zal de BaMa toch als een anorexia-patiënt door het leven moeten? Politieke partijen belijden immers vaak wel in woorden steun aan de wetenschap, maar als puntje bij financieel paaltje komt, laten ze het gemakkelijk afweten. Bij de kabinetsformatie lieten VVD en CDA van de zomer hun verkiezingsbeloften om tientallen miljoenen extra in de wetenschap te investeren zonder enig misbaar vallen.

In dit katern een interview met voormalig KNAW-president prof. Rob Reneman, die de Werkgroep Topmasters voorziet, een samenvatting van de aanbevelingen uit ‘Over de top’ en een beschouwing over het nieuwe accreditatieorgaan NAO, waarvan deze dagen ook een rapport wordt verwacht.

PROF. ROB RENEMAN, VOORZITTER VAN DE WERKGROEP TOPMASTERS:

‘Nederland moet zorgen de slag om studenten niet te verliezen’

De internationale concurrentiepositie van het Nederlands wetenschappelijk bedrijf is hét leitmotiv in ‘Over de top’, het in november verschenen rapport van de Werkgroep Topmasters. “Het aanbod aan studenten neemt af en hun internationale mobiliteit neemt toe. Om de betere studenten in Nederland te houden en goede buitenlandse studenten aan te trekken, zul je niet alleen topopleidingen moeten bieden, maar ook in breedte voor een hoge kwaliteit van het academisch onderwijs moeten zorgen”, zegt werkgroepvoorzitter prof. Reneman.

De directe aanleiding tot de instelling, in juli jl., van de Werkgroep Topmasters was de kwestie van selectie en vooral de suggestie van minister Hermans dat topopleidingen mogelijk extra hoge collegegelden zouden rechtvaardigen. In een motie ingediend door PvdA-Kamerlid Mariëtte Hamer werd om nadere studie gevraagd. ‘Over de top’ wijdt slechts enkele opmerkingen aan de collegegelden. De werkgroep distantiëert zich daarin van Hermans’ idee. Sterker: ze bepleit juist een topbeurzenstelsel. Als de werkgroep verder iets *niet* heeft gedaan, dan is het wel zich beperken tot de topmasteropleidingen. Haar advies gaat in op alle elementen van het bachelor-master-PhD-traject.

“Als we alleen naar de topmasters en de collegegelddifferentiatie hadden mogen kijken, dan was ik er niet aan begonnen”, stelt Rob Reneman, hoogleraar *Cardiovascular Research* in Maastricht, VAWO-lid van bijna het eerste uur (hij schreef in de allereerste VAWO *Visie*) en tot het afgelopen voorjaar KNAW-president. “Je kunt de topmasters niet los zien van de rest van het traject. Bovendien is ‘bachelor’ geen eindkwalificatie. Als je wilt selecteren voor die topopleidingen, dan hebben instellingen ook een zorgplicht voor de studenten die daar niet voor in aan-

merking komen. Ik wilde dat we het hele traject konden beschrijven, want dit is dé kans om onderwijsvernieuwing door te voeren en niet alleen bordjes te verhangen.”

Met de collegegelddifferentiatie was de werkgroep gauw klaar, aldus Reneman. “We zien geen direct verband tussen topkwaliteit, selectie en de hoogte van het collegegeld. Er zitten allerlei aspecten aan en er is een interdepartementale commissie in het leven geroepen om daarnaar te kijken. We hadden dus ook een pragmatische reden om ons

‘Ik wilde dat we het hele traject konden beschrijven, want dit is dé kans om onderwijsvernieuwing door te voeren en niet alleen bordjes te verhangen’

er niet lang mee bezig te houden.”

Studenten moeten niet worden afgeschrikt, maar juist gestimuleerd om voor een topopleiding te kiezen, vindt de werkgroep. Ze bepleit (voorzichtig: “... kan

gekozen worden voor...’) de invoering van een topbeurzenstelsel. Reneman: “Aan zo’n topopleiding kunnen extra kosten zitten voor de studenten en ze zullen heel hard moeten werken. Het ligt dan in de lijn om met topbeurzen te komen, zoals in de VS, waar dat ook los staat van de vraag of de ouders geld hebben of niet. Natuurlijk, die universiteiten ontvangen enorme endowments, dat bestaat hier niet. Maar waar het om gaat is dat je de beste studenten weet te trekken.”

WAARSCHUWING

Voldoende ‘topstudenten’ voor de topopleidingen trekken, dat is één ding. Een ander is om überhaupt voldoende studenten te trekken, weet Reneman. “De demografische ontwikkeling is zodanig dat het aanbod aan studenten de komende jaren sterk zal afnemen. Een fertiliteitscijfer van 2,1 kind per vrouw is nodig voor een normale aanwas van de bevolking, maar hier en in nog ruim twintig Europese landen ligt dat cijfer al onder de anderhalf. Daarbij neemt de mobi- ▶

liteit toe. In het zesde kaderprogramma van de Europese Unie wordt er weer een paar honderd miljoen euro voor uitgetrokken om dat te stimuleren. Ook studenten kunnen steeds meer gaan kiezen. Je hoeft je masters niet per se in Groningen of Leiden te doen. Een filosofiestudent kiest misschien voor de Sorbonne, een chemiestudent voor Berlijn, om maar eens wat te noemen.

Je moet dus internationaal concurrerend zijn en dat wordt in de universitaire wereld ook wel ingezien. Maar Nederland moet oppassen die slag niet te verliezen. In een rapport van de *European University Association*, dat een internationale vergelijking maakt, wordt Nederland in verkapte bewoordingen gewaarschuwd de boot niet te missen door eenjarige masteropleidingen aan te bieden. De tendens op het Europese continent is naar een 3+2-model, driejarige bacheloropleidingen gevolgd door tweejarige masters. Als dat ook geldt voor de domeinmasters – en dat is zeker niet

‘Als je wilt selecteren voor topopleidingen, dan heb je ook een zorgplicht voor de studenten die er niet voor in aanmerking komen’

ondenkbaar – zal Nederland daar naar mijn idee beslist in mee moeten.”

PRIJSCAARTJE

‘Over de top’ onderscheidt domeinmasters, professiegerichte masters en onderzoekmasters. Volgens de werkgroep kunnen alleen de domeinmasters en een enkele beroepsmaster één jaar duren. Voor het overige is twee jaar en in een enkel geval drie jaar aangewezen. Dat lijkt niet geheel te stroken met het uitgangspunt van Hermans. De voormalig minister stelde dat masters van meer dan een jaar de uitzondering op de regel zouden vormen. De Werkgroep Topmasters breekt die discussie weer open, erkent Reneman. “Dat is wel wat we hebben

Rob Reneman

Foto: Arie van Dalen

geprobeerd. We zeggen: kijk naar de internationale concurrentie. Nederland zal het steeds meer van zijn kennisinfrastructuur moeten hebben en moet dus sterk investeren in jonge mensen. Anders krijg je vroeg of laat een probleem.”

De Werkgroep Topmasters zegt met zoveel woorden zich niet over de financiële consequenties van haar voorstellen te hebben gebogen, maar al heeft ze het bedrag dan niet ingevuld, er hangt een prijskaartje aan. Reneman: “De commissie-Cohen, waarin ik ook zat, had al gezegd dat 3+2 voor alle onderzoekopleidingen geboden was. Hermans heeft toen laten weten daar open voor te staan, mits inhoudelijk onderbouwd en op voorwaarde dat dit ook uit een internationale vergelijking als trend naar voren zou komen.

Hermans’ brief aan de Kamer over onze taakstelling bood ruimte voor de invulling die wij nu hebben gegeven. We menen dat ook de professiegerichte masters over het algemeen twee jaar zullen moeten duren. Je

moet bij die beroepsmasters een wetenschappelijke opleiding geven, wat je onderscheidt van het HBO, maar je zult ook pakketten moeten aanbieden die de studenten voorbereiden op een functie bij de overheid of in het bedrijfsleven. Zo moet er bij de inrichting van de onderzoeksmasters ook rekening mee worden gehouden dat niet iedereen doorstroomt in het PhD-traject. Er zullen veel mensen bij bedrijven of de overheid terechtkomen. Ook daar is veel vraag naar goede onderzoekers. Dat vraagt dus eveneens een zekere flexibiliteit in je programma-aanbod.” Blijft toch de vraag of politiek Den Haag ook de middelen zal willen vrijmaken om de voorstellen van de Werkgroep Topmasters uitvoerbaar te maken. Temeer daar de werkgroep ook pleit voor een goede begeleiding van de studenten in de richting van de voor hen geschikte mastervariant en – binnen grenzen van ‘organiseerbaarheid’ en kwaliteit – voor flexibiliteit (ruimte voor individuele pakketten én de mogelijkheid nog op keuzes terug te komen).

Rob Reneman: “Van het Maastrichtse systeem dat veel individuele begeleiding kent, weten we dat dat duur is. We vinden

ook dat er financiële incentives moeten komen voor de topopleidingen, en daar staan staatssecretaris Nijs en het departement ook wel achter. Ik neem dus aan dat er geld bij zal moeten, maar we vragen dat niet op voorhand. Het is eerst aan de instellingen om met goede voorstellen te komen en daar dan een prijskaartje bij te hangen.”

HANDELSNATIE

“Dan blijft het afwachten wat de politici doen, want het is waar dat velen met de mond het belang van de kennisinfrastructuur belijden, maar er als het erop aankomt geen cent voor over hebben en als het financieel even tegenzit gemakkelijk gaan korten. Ik heb al vaker geroepen, ook als president van de KNAW, dat we een land van handelaren blijven, dat niet veel over heeft voor ons cultureel erfgoed, of dat nu het Concertgebouwkorkest is of de wetenschap. We krijgen maar niet over het voetlicht hoe belangrijk wetenschap en technologie voor ons land zijn. Misschien treft de wetenschap ook blaam, omdat we dat vanuit onze ivoren toren in het verleden te weinig hebben uitgelegd. Maar de laatste jaren hebben VSNU, NWO en KNAW inten-

sief hun best gedaan om politici en de bevolking te overtuigen. Dat zie je dan wel terug in verkiezingsprogramma's. CDA, VVD, D66, GroenLinks en de PvdA beloofden allemaal extra geld voor NWO, de eerste vier partijen met het bedrag van 100 miljoen euro erbij. Maar CDA en VVD lieten dat bij de formatie toch op het laatste moment onder het karpert schuiven. Gelukkig heeft minister Van der Hoeven samen met Economische Zaken de 805 miljoen euro van het kennisinfrastructuurfonds ICES-KIS 3 overeind weten te houden in het kabinet.

Dat Hermans is gestopt vind ik wel jammer, want ik kon goed met hem over de baan. Hij had misschien financieel nog meer kunnen doen, maar hij heeft in ieder geval voor een trendbreuk gezorgd door weer in de wetenschap te gaan investeren. De prioriteit legde hij bij het middelbaar onderwijs en daar was ik het wel mee eens, want daar zijn grote problemen. Die werken ook door op de universiteiten. De KNAW is zich daarom met die discussie gaan bemoeien. Er is bijvoorbeeld absoluut niet gekeken welke samenhang van vakken je nodig hebt als voorbereiding op de universiteit of het HBO. Als je biologie wil gaan studeren, moet je kiezen tussen natuur- of scheikunde in je pakket, maar je hebt allebei nodig. Een ander punt is de opleiding

'We blijven een land van handelaren, dat niet veel over heeft voor ons cultureel erfgoed, of dat nu het Concertgebouw-orkest is of de wetenschap'

van docenten. Uit de bezuinigingsdrift zijn indertijd onder Deetman die opleidingen allemaal naar het HBO gegaan, maar je moet de wetenschap van binnenuit kennen om kinderen de lol bij te brengen om wat je bijvoorbeeld met een vak als natuur- of scheikunde allemaal kunt doen. Hermans heeft weer middelen vrijgemaakt voor de universitaire opleiding van docenten. Verder zou je ook het

Over veel meer dan alleen 'de top'

De Werkgroep Topmasters werd in juli door voormalig minister van Onderwijs Hermans in het leven geroepen naar aanleiding van de parlementaire behandeling van de wet die invoering van de bachelor-masterstructuur formaliseerde.

De werkgroep bestond uit twaalf leden: universitaire bestuurders, hoogleraren en andere medewerkers (onder wie ook VAWO-bestuurslid Helen de Hoop), studenten, vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, de directeur van het Sociaal-Cultureel Planbureau en een waarnemer van het ministerie. Volgens de werkgroep kan de topmasters-kwestie niet los worden gezien van het Nederlandse hoger-onderwijsstelsel als geheel en de internationale context. Daarom gaat zij in op alle elementen van het bachelor-master-PhD-traject, inclusief opleidingsduur, toegankelijkheid en selectie.

Samengevat luiden haar aanbevelingen:

- Onderscheid drie typen masteropleidingen: domeinmasters, professiegerichte masters (voor artsen, ingenieurs, leraren, advocaten enz.) en onderzoekmasters,
- die respectievelijk één, één tot drie, en twee jaar duren (1 jaar = 60 ECTS-credits).
- Regel de bescherming van de titulatuur: MPhil (onderzoekmaster), MD, MEd, RA, DDS (professiegericht), naast die van MSc en MA.

huidige docentenkorps met de wetenschap in contact moeten brengen door ze bijvoorbeeld een dag in de week op een masteropleiding mee te laten lopen. Dat kost geld voor vervanging.

Nu is Hermans een liberaal terwijl ik mezelf zou omschrijven als socio-liberaal, en mijn meningsverschil met hem was dat hij geld gaf zonder randvoorwaarden. Instellingen moesten zelf maar uitmaken hoe zij dat het beste konden besteden. Ik vond dat hij bepaalde kaders moest aangeven."

BREDE BACHELOR

De Werkgroep Topmasters spreekt zich in haar rapport ook uit over de bachelorfase en de relatie tussen onderzoekmaster en het PhD-traject.

De werkgroep vindt dat de uni-

versitaire bachelor geen eindkwalificatie oplevert, maar gezien moet worden als een academische voorbereiding op een masteropleiding. Reneman: "Zeker in de levens- en natuurwetenschappen is verbreding van de bachelor een *must*. Als je natuurkunde studeert, moet je ook voldoende mee krijgen van bijvoorbeeld scheikunde en biologie, want je moet multidisciplinair kunnen samenwerken.

Er moet in een aantal disciplines ook een betere afstemming komen tussen het initiële en het postinitiële onderwijs. Doordat er vanuit de postinitiële fase veel *constraints* worden gelegd op de initiële fase, dreigt bij bijvoorbeeld geneeskunde en advocatuur de academische vorming in de bachelorfase achter te blijven."

Voor de PhD-opleiding bepleit de werkgroep organisatorische integratie met de onderzoekmaster in zogenaamde *graduate*

- Zorg voor organisatorische integratie van onderzoekmaster en PhD-opleiding. Bij een onderzoekmaster van twee jaar kan in sommige disciplines het PhD-traject wellicht worden verkort.
- Beschouw de universitaire bachelor als een academische vooropleiding, die voornamelijk geen eindkwalificatie oplevert, en
- verbreed de bacheloropleiding naar verwante disciplines.
- Geef de student in de bachelorfase veel keuzevrijheid, met heldere informatie over de consequenties van de keuzes en goede begeleiding.
- Stimuleer in het accreditatieproces instellingen om zelf hun specifieke kwaliteiten expliciet te maken. Het Nationaal Accreditatie Orgaan beoordeelt of de 'profielingspunten' het predikaat 'topopleiding' rechtvaardigen.
- Hanteer als criteria voor topkwaliteit in onderzoekmasters in elk geval nauwe betrokkenheid met sterke onderzoeksgroepen, een onderwijsproces met duidelijke meerwaarde en uitstroom naar gerenommeerde PhD-opleidingen.
- Selecteer studenten voor de masteropleidingen op basis van prestaties in de bachelorfase en geschiktheid.
- Overweeg prikkels in de bekostigingssystematiek (premies voor topkwaliteit) en stimuleer de keuze van studenten voor topopleidingen met een topbeurzenstelsel.

schools. Dat voorstel moet nog nader worden uitgewerkt. "Je kunt dat vanuit de onderzoekshoek vrij gemakkelijk opschrijven", zegt Reneman, "maar de onderwijscomponent daarin brengen is minder eenvoudig. Er moet ook goed over worden nagedacht hoe de verantwoordelijkheid van de faculteit ligt bij overdracht van die onderwijscomponent naar een onderzoeksschool of -instituut. De voordelen zijn evident: masters krijgen dan te maken met jonge onderzoekers en je verhoogt de kans om de beste masters vast te houden in je PhD-circuit."

MORDICUS TEGEN

Rob Reneman is niet bang dat de voorstellen van de werkgroep tot een grote strijd tussen en binnen universiteiten, faculteiten en instellingen zullen leiden. "De universiteiten zullen een breed aanbod aan bachelorsopleidingen kunnen blij- ►

Geloven in wetenschappelijk onderwijs: het Nationaal Accreditatie Orgaan

Een aantal jaren geleden begon de accreditatie aan haar opmars. Bij de universiteiten heeft de inburgering van het begrip *accreditatie* nog vrij lang geduurd. Maar inmiddels is NAO dan toch een bekende afkorting geworden, die afwisselend lijkt te staan voor *Nationaal Accreditatie Orgaan* en *Nederlandse Accreditatie Organisatie*. Wat gaat dat (of, in het laatste geval, die) NAO nu eigenlijk doen?

Het NAO gaat nieuwe en bestaande opleidingen toetsen. Waarop en waaraan? De bedoeling is dat alle opleidingen moeten voldoen aan een basisniveau van kwaliteit dat aansluit bij internationale normen. Bovenop dat basisniveau kunnen opleidingen zich bovendien profileren met specifieke kwaliteiten die zij in huis menen te hebben. Het NAO beoordeelt dus de basiskwaliteit en daarnaast de bijzondere, extra kwaliteiten van een opleiding.

De opleidingen zullen in eerste instantie zelf moeten aangeven welke plaats en functie zij denken te hebben in het onderwijsbestel. De opleiding wordt bijvoorbeeld gestimuleerd zelf antwoord te geven op de vraag of zij thuishoort in het WO of het HBO. De prestaties en kwaliteiten van een opleiding worden vervolgens door het NAO geïjkt aan wat de opleiding zichzelf zoal heeft toegedicht. Het NAO wil daarmee een verdere profilering van opleidingen stimuleren. Maar het

zal er vooral op toezien dat het niveau, de inhoud en de opbrengsten van een opleiding in verhouding staan tot wat daarover in het profiel van die opleiding geformuleerd is. In een brief aan toenmalige minister Hermans van OCenW schrijft het bestuur van het NAO in juli 2002: "Op deze wijze zal de accreditatie een stimulerend sluitstuk vormen voor de cyclus van interne en externe kwaliteitszorg."

BUREAUCRATIE

Niet alleen helpt de accreditatie de student die de kwaliteit van een opleiding wil kunnen inschatten, het NAO beroept zich ook op zijn verplichting jegens de overheid. Die wenst een helder zicht op de kwaliteit van het hoger onderwijs. Ten slotte zegt het NAO toe tevens zorg te willen dragen voor een duidelijke presentatie aan het publiek.

Het NAO waarschuwt in de brief aan de minister voor een onevenredige groei van het opleidingsaanbod. De reden? "De inrichting van het accreditatiestelsel, gericht op een accreditatie per opleiding, leidt bij een breed aanbod aan opleidingen tot hoge kosten en een zware bureaucratische last voor een instelling." De ambtelijke molens malen, de accreditatie zit al in die molens en er lijkt geen houden meer aan.

Het systeem van accreditatie wordt door sommigen een noodzakelijke voorwaarde genoemd voor de invoering van de bachelor-

masterstructuur. Het voorgestelde accreditatiestelsel beoordeelt of een opleiding voldoet aan de kwaliteitsstandaarden van het bachelor- of masterniveau en stelt daarnaast vast of de opleiding een meer beroepsgerichte of een meer wetenschappelijke oriëntatie heeft. Topkwaliteit van een opleiding moet ook erkend worden door het NAO.

Is een verdere aanwas van de bureaucratie in het wetenschappelijk onderwijs eigenlijk nog te voorkomen? Misschien als het NAO zou besluiten tot een *generale accreditatie*? Dat zou in elk geval enigszins tegemoetkomen aan de wens van demissionair minister Van der Hoeven van OCenW om de bureaucratie juist terug te dringen.

Wie kende trouwens in 1984 het woord *accreditatie*? Het stond toen in elk geval nog niet in de dikke Van Dale. Wel staat het werkwoord *accrediteren* erin, met maar liefst drie betekenissen: 1. *de echtheid van een lastgeving of volmacht erkennen*; 2. *door gunstige inlichtingen in vertrouwen brengen, krediet verschaffen*; 3. *van geloofsbrieven voorzien*. Het wetenschappelijk onderwijs staat bij de overheid en het publiek slecht *geaccrediteerd*. Een *geaccrediteerd accreditatieorgaan* moet daarin verandering brengen. We zijn onze toekomst pas weer zeker nadat het NAO ons gehele wetenschappelijk onderwijs opleiding voor opleiding heeft *geaccrediteerd*.

Wij smeken u: schenk ons *accreditatie!* (HdH) ◀

ven geven en waar de studenten-aantallen voldoende hoog liggen ook aan domeinmasters. Daarbij is er wel concurrentie, maar dan vooral in de zin dat de studenten en afnemers snel genoeg uitvinden wat de betere zijn, net zoals dat bij de MBA-opleidingen is gebeurd. Bij de professionele masters en onderzoekmasters zal het scherper liggen. Maar we zeggen ook dat het niet uitsluitend om de top gaat; alle opleidingen moeten van hoog niveau zijn. We pleiten voor die hoogvlakke met een aantal pieken.

Wat niet gemakkelijk zal zijn, is om binnen de faculteiten prioriteiten te stellen en differentiatie aan te leggen. Je kunt immers maar een beperkt aantal topopleidingen per instelling hebben. Maar tussen universiteiten en binnen disciplines worden al afspraken gemaakt: als jullie nu daarin een goede master maken, dan doen wij het daarin en laten

"Dat Balkenende en Zalm van de zomer zo gemakkelijk hun verkiezingsbeloften over NWO braken, wijst erop dat wetenschap en technologie kennelijk electoraal niet van belang zijn", zegt Reneman. "Dat betekent ook dat we het publiek onvoldoende weten te bereiken. Nu is dat ook heel lastig. We werken er wel aan. Zo heeft de KNAW het initiatief genomen tot een reeks tv-programma's op zondagmiddag. Maar je loopt ook tegen grenzen aan. Het enige reguliere wetenschapsprogramma op de Nederlandse tv is Noorderlicht van de Vpro. Dat duurt echter

maar 25 minuten. Maar als de Vpro, zoals vorig jaar, een programma van een uur wil maken rond de wetenschap, is er altijd nog een netcoördinator die daar een stokje voor kan steken. Zo is het voor wetenschapsjournalisten ook een enorme *struggle* om iets op pagina 2 of 3 van hun krant te krijgen. Het moet heel direct zijn, een medische doorbraak of een ander hoogstandje. Andere dingen komen wel in de wetenschapsbijlage, maar die wordt vooral gelezen door mensen die al weten hoe belangrijk wetenschap kan zijn."

we dat andere vallen. De eerste profilering van topkwaliteit zal bij de onderzoekmasters plaatsvinden. We noemen daar al een aantal criteria voor en het is ook wel zo ongeveer bekend waar op welk gebied het beste onderzoek zit in Nederland. Maar het zal absoluut niet *top-down* gebeuren: de instellingen maken zelf hun keuzes. Voor de onderzoekmasters beoordeelt

het Nationaal Accreditatie Orgaan vervolgens of een opleiding het predikaat 'top' verdient. De universiteiten hebben meteen laten weten daar mordicus tegen te zijn, maar anders krijg je toch het soort situatie waarin je een artikel instuurt en dat zelf gaat reviewen. Onze benadering spoort, denk ik, met wat het NAO wil. Hun rapport moet rond 1 januari ver-

schijnen, maar we hebben goed overleg met ze gehad." Reneman is optimistisch gestemd. "Ons rapport is goed ontvangen, zowel op het ministerie als door fractiespecialisten, door de VSNU en door studenten. Natuurlijk is er nog een lange weg te gaan. We hebben het startschot gegeven, niet voor de 100 meter, maar eerder voor een marathon." (AvD) ◀

TERUGBLIK OP VIER JAAR VOORZITTERSCHAP

Bij de tijd blijven

Als kersverse oud-voorzitter is het mij vergund nog een korte terugblik te geven op die laatste vier jaren. Wat is mij daarvan het meest bijgebleven?

Er is veel aan de orde gekomen en ook van alles gepasseerd. Blijvende indruk heeft op mij gemaakt dat het werk van de VAWO aankomt op een kleine groep mensen, die er hard voor wil lopen. Dat werkt aanstekelijk en het maakt ook het samenwerken tot een genoegen.

Toch loopt het allemaal niet zomaar van een leien dakje. Het is in deze tijd duidelijk zo, dat onze vereniging steeds bedacht moet zijn op haar voortbestaan. Immers, het ledenbestand neigt tot ontgroening, want de jongere garde die op de universiteiten

aantreedt is niet als vanzelf gewonnen voor het lidmaatschap.

OBSTAKELS EN KANSEN

Zeker, het is een algemene trend dat de participatiegraad in de vakbeweging terugloopt. De VAWO houdt echter het midden tussen een vakbondje en een soort professionele organisatie. In de universitaire wereld doet zich een meer specifieke ontwikkeling voor: de intrede van jongeren biedt minder dan vroeger een helder perspectief op een wetenschappelijke carrière. Sprake is thans van een meer verbrokken en van incidentele factoren afhankelijk traject, van de positie van aio of oio naar die van postdoc, en vandaar naar vaste wetenschappelijke benoe-

Wisseling van de wacht

Op de algemene ledenvergadering van de VAWO van 26 november jl. heeft Kees de Lange het voorzitterschap overgenomen van Roel Zuidema, die statutair niet herkiesbaar was. Eerder dit jaar al, in mei, volgde Paul den Besten als secretaris Anneke Vrugt op. Op deze pagina's blikt Roel Zuidema terug op zijn voorzitterschap, kijkt Kees de Lange vooruit en stelt Paul den Besten zich kort voor.

mingen. Tegen die achtergrond zijn er zowel obstakels als kansen bij de werving van nieuwe leden.

Vele inspanningen waren er in de achterliggende jaren dan ook op gericht de vereniging bij de tijd te houden en op de juiste wijze te positioneren. Ik noem in willekeurige volgorde: het streven ons verenigingsblad te verfrissen en hard aan de inhoud te werken; de statuten en reglementen aan nieuwe omstandigheden aan te passen; het land in te gaan met onze ledenvergaderingen in combinatie met symposia om belangstellenden te trekken; het anders vormgeven van onze betrokkenheid bij de sector WO en de achterliggende relatie tot het geheel van de CMHF. Zo zijn beleidsmedewerkers voor het sectorbrede werk nu bij de VAWO in dienst en verkrijgt ons bureau binnenkort nieuwe huisvesting.

WAT ER TE VIERN VALT

De VAWO maakt zich nu nadrukkelijk op om haar veertigjarig bestaan te ondersteunen. Maar valt er eigenlijk wel

iets te vieren? Naar mijn mening is dat zeer zeker het geval.

Ik noem allereerst de inzet die velen, plaatselijk en landelijk, geheel vrijwillig telkens weer opbrengen om een concrete invulling te geven aan de oogmerken van de VAWO.

Vervolgens de aantrekkingskracht die van de VAWO nog steeds uitgaat op een grote kring geïnteresseerden; die in ieder geval lid willen zijn of worden van de vereniging, trouw contributie betalen voor een goede zaak en daarbij hun eigen belangen niet vergeten.

Last but not least, maakt de VAWO naam door de professionele kracht en toewijding van de mensen op ons bureau, die naar de kant van afzonderlijke leden en evenzo naar buiten het gezicht van de VAWO in belangrijke mate bepalen.

Alles bijeengenomen aanleiding genoeg binnenkort bij het achtste lustrum stil te staan.

Proficiat VAWO, het moge u goed blijven gaan! ◀

ROEL ZUIDEMA

Roel Zuidema, geflankeerd door penningmeester Jan Groenendijk, voor het laatste in actie als voorzitter
Foto's: Arie van Dalen

DE NIEUWE VAWO-SECRETARIS STELT ZICH VOOR

Voeling houden met de leden

In mei jongstleden gaf de ledenraad mij het vertrouwen om als secretaris van het bestuur te gaan fungeren. Ik vind het prettig om mij via VAWO Visie kort aan de leden voor te stellen.

Mijn wetenschappelijke 'roots' liggen in de Rijksuniversiteit Utrecht, waar ik in de jaren zeventig bestuurswetenschappen studeerde in de rechtenfaculteit. Mijn werkzame leven heb ik vervolgens voor het grootste deel doorgebracht bij de Universiteit Wageningen. Behalve in enkele griffiersfuncties die ik daar

bekleedde, was ik er vooral werkzaam in eerst het personeelsmanagement en later het algemene management. Ik was dus onderdeel van dat 'vermaledijde bureau'.

Vermeldenswaard is verder dat ik mij ook naast mijn werk bezighoud met het op zo prettig mogelijke wijze oplossen van geschillen, namelijk als mediator.

CULTUURDRAGER

De komende periode wil ik mij er met name aan meewerken dat de VAWO een vereniging is van leden die tevreden zijn omdat

ze hun belangen goed vertegenwoordigd weten. Dan doel ik niet alleen op de individuele belangen, bij de behartiging waarvan de VAWO als vakbond een belangrijke rol kan spelen, maar ook op de collectieve belangen. De VAWO moet ervoor blijven zorgen tijdig de goede dingen op de agenda voor de onderhandelingen met de werkgevers te krijgen, en resultaat te boeken in de vorm van CAO-bepalingen en afspraken op lokaal niveau.

Maar er is nog meer dan dat collectieve belang: een universiteit is niet 'zomaar' een

DE VISIE VAN DE NIEUWE VOORZITTER

Winters academisch klimaat vraagt om strijdbare VAWO

Het hoger onderwijs wordt bedreigd. Na de invoering in 1998 van de wet **Modernisering Universitaire Bestuursorganisatie (MUB)** is aan de universiteiten een 'baas-jescultuur' tot bloei gekomen, die bij uitstek heeft bijgedragen tot gevoelens van vervreemding en gebrek aan betrokkenheid bij het wetenschappelijk personeel.

De nieuwe voorzitter

Het creëren van een nieuwe bestuurslaag van managers was wel het laatste waaraan een organisatie als een universiteit behoefte had. Deze zichzelf bij voorkeur 'professioneel' noemende bestuurders genieten aanzienlijke salarissen en vormen binnen de universitaire begroting een niet te verwaarlozen onkostenpost. Deze nieuwe vorm van overhead, in combinatie met de traditioneel ondoelmatige financiële discipline binnen onze universiteiten, is ten koste gegaan van de primaire processen van onderwijs en onderzoek.

Dat ook de opstelling van de overheid, die

niet oprecht geïnteresseerd lijkt in het creëren van een Nederlandse kenniseconomie, de investeringen in ons hoger onderwijs tot mediterranean niveau heeft gereduceerd, is in dit verband een extra complicatie.

KORTETERMIJNDENKEN

Door bovengenoemde factoren voltrekt zich momenteel binnen onze universiteiten een proces van Verelendung dat angstig veel doet denken aan wat op de middelbare scholen in Nederland al eerder heeft plaatsgevonden. De universiteit als werkgever, als organisatie waar capabele wetenschappers een loopbaan voor het leven ambiëren, staat onder grote druk. Het aantal voorbeelden van wetenschappers die door de nieuwe managerselite bij het grofvuil worden gezet, neemt dagelijks toe. De medezeggenschap wordt regelmatig met uitgesproken *dédain* behandeld, de nieuwbakken regenten bevolken de ivoeren torens. Rechtsposities van het personeel worden uitgehold, het pleiten voor eenheid van onderwijs en onderzoek wordt steeds meer een geluid uit een ver verleden. Het kortetermijsdenken overheerst, en de universiteiten zoals we die kenden en waardeerden zijn geschiedenis geworden.

Het zal duidelijk zijn dat in het huidige winterse academische klimaat de VAWO als vakorganisatie een uitermate belangrijke rol te spelen heeft. Deze rol betreft natuurlijk het bestrijden van de verslechterende financiële en rechtpositionele omstandigheden van de wetenschappers die de primaire processen aan onze universiteiten vorm en inhoud geven. Daarnaast is in het huidige tijdsgezicht de strijd voor een universiteit waar kwaliteit centraal staat, waar de HBO-isering

Prof. dr. C.A. de Lange is geboren in Zaandam in 1943. Na aan het Zaanlands Lyceum het gymnasium-diploma te hebben behaald, begon hij in 1960 zijn studie wis-, natuur- en sterrenkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Hij legde het kandidaatsexamen (cum laude) af in 1963, en het doctoraalexamen experimentele natuurkunde (eveneens cum laude) in 1966. Hij promoveerde in 1969 aan Bristol University, UK, in de theoretische chemie. Na enige jaren bij het Koninklijke Shell Laboratorium in Amsterdam werkzaam te zijn geweest, maakte hij in 1972 de overstap naar de Vrije Universiteit (VU). In 1984 werd hij bevorderd tot persoonlijk hoogleraar in de Molecuulspectroscopie. In 1988 werd hij benoemd als hoogleraar Laserspectroscopie in de Faculteit der Scheikunde aan de UvA. Naast zijn hoogleerarsfunctie vervult hij momenteel ook het voorzitterschap van de Centrale Ondernemingsraad van de UvA.

op afstand wordt gehouden, waar waardenvrije en niet door financiële overwegingen gedomineerde discussies weer gemeengoed worden, van eminent belang.

SOLIDARITEIT

Vakorganisaties hebben bovendien een andere, sociale rol. Juist in moeilijke tijden is solidariteit tussen diverse personeelsgroepen een absolute noodzaak. Dat in een organisatie die 80 tot 85 procent van haar budget besteedt aan personeelskosten, personeelsbeleid ten spoedigste uit de sfeer van verregaand amateurisme moet worden gehaald, lijkt een open deur. Echter, in het huidige universitaire klimaat lijken het op een evenwichtige wijze behartigen van de belangen van het zittende personeel, het garanderen van de continuïteit door een afgewogen aanstellingsbeleid voor jonge wetenschappers, en een seniorenbeleid dat recht doet aan de waarde van deze medewerkers voor het functioneren van onze instellingen steeds meer op het probleem van de kwadratuur van de cirkel.

In allerlei opzichten dient in de komende jaren de VAWO als strijdbare vakorganisatie, veel meer dan voorheen, in ronde woorden vierkant aan te geven waar zij voor staat. ◀

organisatie, maar heeft ook een verantwoordelijkheid als cultuurdrager. Het zou goed zijn wanneer wij als vereniging kans zagen die maatschappelijke rol weer op de *bühne* te brengen.

Om onze doelen te bereiken is het noodzakelijk goed voeling te houden met wat er werkelijk bij de leden leeft. Ook daarvoor wil in mij inzetten. Als het goed is, komen we elkaar dus nog wel tegen! ◀

PAUL DEN BESTEN

Paul den Besten

KEES DE LANGE

CONTRIBUTIE NA DRIE JAAR OMHOOG**Financiën centraal op Algemene Ledenvergadering van 26 november**

De historische locatie van het Utrechtse Academiegebouw en omgeving vormde op 26 november 2002 het toneel voor de 62ste Algemene Ledenvergadering van de VAWO. Naast de wisseling van voorzitter waren de financiën het centrale thema.

Op de vorige ledenvergadering was al aangekondigd dat er een aantal redenen waren, die noopten tot een herziene begroting voor het lopende jaar. Het gaat hierbij om achterblijvende contributieopbrengsten, tegenvallende kosten voor automatisering, de (declarabele) indiensttreding van CMHF-personeelsleden bij de VAWO en een onverwacht te betalen 'postactievenafdracht' aan de CMHF. Na een toelichting door de penningmeester werd de herziene begroting conform het bestuursvoorstel vastgesteld, echter niet dan nadat er kritische vragen waren gesteld over met name de (on)ontkoombaarheid van de afdracht aan de CMHF.

Onder dit gesternte ondervond het bestuur ook de nodige problemen om de conceptbegroting voor 2003 sluitend te krijgen. Hoewel het probleem van uit de pan rijzende kosten voor automatisering structureel is opgelost door uitbesteding van de financiële administratie en de ledenadministratie (hetgeen overigens pas in 2004 een besparing oplevert), laten kosten en baten te weinig marge om het in 2003 wederom zonder contributieverhoging te redden. Voor leden in de hogere salarisschalen is een contributieverhoging van 15 procent, zijnde iets meer dan de inflatie over de jaren waarin de contributie gelijkbleef, onvermijdelijk. Nadat de ledenvergadering het bestuur nadrukkelijk had uitgenodigd om een aantal scenario's te ontwerpen, vooral met de banden tussen VAWO en CHMF als variabele, werd de begroting voor 2003 inclusief de voorgestelde contributieverhoging vastgesteld.

Voor de aftredende en reglementair niet-

herkiesbare voorzitter van het bestuur prof. dr. R. P. Zuidema had het bestuur als opvolger voorgedragen prof. dr. C.A. de Lange (UvA). Vanuit de afdelingen werden geen tegenkandidaten gesteld. Cees de Lange werd vervolgens bij acclamatie door de ledenvergadering benoemd tot nieuwe voorzitter van de VAWO.

Ter markering van deze voorzitterswisseling en als voorschot op de viering van het 40-jarig bestaan van de VAWO werd de vergadering feestelijk besloten met het ophalen van herinneringen aan hun bestuursperiode door een aantal oud-voorzitters. Wat daarbij, naast de kameraadschappelijke sfeer, opviel was dat er in de afgelopen veertig jaar niet alleen veel is veranderd, maar dat ook veel van de in discussie zijnde thema's hetzelfde zijn gebleven. ◀

PAUL DEN BESTEN,
SECRETARIS

Gouden VAWO onder professoren

(VAN ONZE VERSLAGGEVER)

Vrijdag 15 maart vierde de VAWO haar vijftigjarig bestaan. Honderden leden kwamen naar de grote congreszaal in Amsterdam voor het lustrumcongres.

Eerst kwam Roel Zuidema aan het woord, voorzitter tijdens de eeuwwende, die inder tijd zijn zorgen uitsprak over 'de ontgroening' van het VAWO-ledenbestand. De zaal inkiijkend constateerde hij dat zorgen onterecht waren, "want het zag nu zwart van de jongeren". Sinds de grote reorganisaties in het hoger onderwijs in het vorige decennium wordt immers het universitaire personeel primair geworven in de Derde Wereld. De toenmalige minister van OCenW had zich laten overtuigen dat het wetenschappelijk onderzoek eerst in de negentiende eeuw – onder protest – tot het domein van de universiteiten is toegelaten. Wetenschappelijk onderzoek was oorspronkelijk geen kerntaak van de universiteit, luidde haar conclusie. De eigenlijke taak van de universiteit is toen geherformuleerd als 'overdracht van – wetenschappelijke – kennis'. Het wetenschappelijk onderzoek kon zich internationaal nog slechts staande houden indien het nationaal geconcentreerd zou worden, was de politieke overtuiging in die tijd. Teneinde de taakwijziging wat te verzachten,

werd in de CAO afgesproken dat al het universitaire onderwijspersoneel zich mocht laten aanspreken met 'professor'. Vandaar dat Zuidema zijn bijdrage afsloot met de mededeling dat hij zich "desondanks toch wel thuis voelde onder al die professoren". Ajaan Hirsi Ali, de minister van Onderwijs (Cultuur en Wetenschappen zijn inmiddels ondergebracht bij Economische Zaken), zei dat de politieke doelstelling dat minstens vijftig procent van elke generatie een bachelor moet kunnen halen weliswaar nog niet is gehaald, maar dat deze met veel 'remedial teaching' en computergestuurd onderwijs, waarin haar kabinet extra investeerde, in twee jaar kan worden gerealiseerd.

DOORSTUDEREN

Ze sprak er haar tevredenheid over uit dat al het onderwijs nu in het Amerikaans wordt gegeven. Dat bevordert de wervingssituatie voor professoren van elders en maakt het ook mogelijk dat de vele immigranten hun onderwijs met goede resultaten afsluiten. De minister zei dat het haar nadrukkelijke wens is dat ten minste tien procent van de bachelors in de masteropleidingen kan doorstuderen. Als de economie aantrekt, komt er wat meer ruimte voor dit type onderwijs, hoopt ze.

Als voormalig voorzitter van de VSNU

memoreerde Ed d'Hondt dat onder zijn leiding veel werk is gemaakt van kwaliteitsimpulsen in het onderwijs: internationale visitaties, sluiting van 'zwakke' opleidingen, een omvangrijk inspectiesysteem en als belangrijkste het landelijk gestandaardiseerde toelatingsexamen voor 'professoren' op grond waarvan deze onderwijsbevoegdheid krijgen. "Maar het heeft ontbroken aan politieke wil om het Nederlandse stelsel van hoger onderwijs overeind te houden", verzuchtte D'Hondt. De VSNU is haar zelfstandigheid als koepel van universiteitsbesturen kwijtgeraakt toen het hele bestel op de schop werd genomen. Dat ging het gemakkelijkst met een VSNU rechtstreeks onder het gezag van de minister. Voor D'Hondt het moment om op te stappen.

Voormalig VAWO-voorzitter Kees de Lange memoreerde dat de VAWO als grootste bond van universitair personeel nu geheel zelfstandig aan de CAO-tafel zit. Helaas heeft zij de 25-urige lesweek niet kunnen tegenhouden, waardoor er nauwelijks tijd is om kennis te nemen van nieuwe ontwikkelingen en die te integreren in het onderwijs. De middag was gereserveerd voor enkele cabaretiërs-op-leeftijd die zelf nog een klassieke academische scholing hebben gehad. Het was niet helemaal duidelijk of de zaal de grappen waardeerde. (PF)

Vereniging van en voor personeel aan universiteiten, onderzoeksinstellingen en academische ziekenhuizen.

De VAWO maakt zich sterk voor de belangen van dit personeel. Zij doet dit in alle medezeggenschapsorganen, zoals het georganiseerd overleg en de ondernemingsraad; en op alle terreinen die in het belang van de leden zijn.

Ook besteedt de VAWO aandacht aan individuele kwesties, zoals aanstelling, bevordering en ontslag. De VAWO doet méér dan alleen pure belangenbehartiging voor haar leden. Zij waakt ook over de kwaliteit van het universitaire onderwijs en onderzoek in het belang van zowel personeel als universiteit.

De VAWO is aangesloten bij de CMHF waardoor zij medepartij is in CAO-onderhandelingen met VSNU, WVOI en VAZ.

Directeur

Mw. mr. J.L. Waayenberg

Juridisch stafmedewerker

Mr. D.O. Pechler

Chef de bureau

Thea de Groot

Bestuur

prof. dr. C.A. de Lange (voorzitter),
drs. P. den Besten (secretaris), dr.
J.G. Groenendijk (penningmeester),
drs. P.F.M. Fokkink (vice-voorzitter),
prof. dr. B.J.S. Hoetjes, mw. dr. H.
de Hoop, mr. ir. A. Rijlaarsdam,
drs. H.J.J. Swarte

Het lidmaatschap kan ieder gewenst moment ingaan en eindigt per 31 december van het jaar waarin het wordt opgezegd. De contributie is gerelateerd aan het bruto-maandsalaris.

De contributiebedragen zijn met ingang van 2003 als volgt:

	per jaar	per maand (bij automatische incasso)
tot € 1.800,-	€ 52,50	€ 4,50
tot € 2.500,-	€ 105,-	€ 9,-
tot € 4.000,-	€ 144,-	€ 12,25
boven € 4.000,-	€ 177,-	€ 15,-

Postactieve leden incl. VAWO Visie: € 33,-

Postactieve leden excl. VAWO Visie: € 28,-

Postactieve leden zijn diegenen die door pensionering, FPU, wachtgeld of WAO niet meer in actieve dienst zijn.

VAWO: Mulderstraat 35, 3581 GP Utrecht (tot 15 feb.); tel.: (030) 231 6742, fax: (030) 234 1685, e-mail: vawo@tip.nl, website: www.vawo.nl.
Girorekening: 1310307 t.n.v. Penningmeester VAWO, Utrecht.

Correspondentie inzake **ledenadministratie:** De Beek Administratieve Dienstverlening BV, Colijnplein 20, 2555 HA Den Haag, tel. (070) 323 1844 (mw. Joyce de Bruin), e-mail: info@vawo-ledenadmin.nl.
Informatie over **collectieve verzekeringen:** OHRA, tel. (026) 400 4040 met vermelding van CMHF/VAWO-relatienummer 756; Zilveren Kruis en andere verzekeringen, Meeús Baneke, B. van Hoorn, tel. (020) 301 8686, e-mail: b.hoorn@meeus-baneke.nl.

Contactpersonen:

Universiteit van Amsterdam
mw. dr. A. Hakkenberg,
tel. (020) 525 4060,
e-mail: a.hakkenberg@frw.uva.nl

drs. J. den Haan,
tel. (020) 525 4658,
e-mail: hans.den.haan@hum.uva.nl

Vrije Universiteit Amsterdam
dr. B. Overdijk, tel. (020) 444 8143,
e-mail:
B.Overdijk.med-chem@med.vu.nl

Katholieke Universiteit Brabant
drs. N.J.G.N. de Beer,
tel. (013) 466 2455,
e-mail: n.j.g.n.debeer@uvt.nl

Technische Universiteit Delft
dr. ir. W.T. van Horssen, tel. (015)
278 3524, e-mail:
W.T.vanhorssen@its.tudelft.nl

Technische Universiteit Eindhoven
ir. P.A.F.M. Goemans,
tel. (040) 247 3698,
e-mail: p.a.f.m.goemans@tue.nl

Rijksuniversiteit Groningen
dr. R. de Groot, tel. (050) 363 6578,
e-mail: r.de.groot@ppsw.rug.nl

Open Universiteit Heerlen
mw. drs. M.E. Bitter,
tel. (045) 576 2636,
e-mail: marlies.bitter@ou.nl

Universiteit Leiden
dr. A.J. Vijverberg,
tel. (071) 527 5101, e-mail:
vijverberg@stebio.leidenuniv.nl

Universiteit Maastricht
dr. P.M. Frederik,
tel. (043) 388 1281, e-mail:
peter.frederik@elmi.unimaas.nl

Katholieke Universiteit Nijmegen
prof. dr. A.C.L.M. Bots,
tel. (024) 361 6027,
e-mail: a.bots@let.kun.nl

Erasmus Universiteit Rotterdam
drs. J. Maat, tel. (010) 408 1327,
e-mail: jmaat@few.eur.nl

Universiteit Twente
drs. P.F.M. Fokkink,
tel. (053) 489 3309, e-mail:
p.f.m.fokkink@wmw.utwente.nl

Universiteit Utrecht
J.T.M. van Dort MA, tel. (030) 253
2945, e-mail: j.vandort@pv.uu.nl

Wageningen Universiteit
dr. ir. B.J.M. Verduin,
tel. (0317) 483 093, e-mail:
Dick.Verduin@wur.nl

Landelijk Postdoc Platform
dr. G. Postma,
e-mail: g.j.postma@let.leidenuniv.nl

COLOFON VAWO Visie, het ledenblad van de VAWO, verschijnt ten minste vier keer per jaar. **REDACTIEADRES:** Bureau VAWO, Mulderstraat 35, 3581 GP Utrecht; tel. (030) 2316742, fax (030) 2341685, e-mail: vawo@tip.nl
REDACTIE: Pieter Fokkink (Universiteit Twente), Thea de Groot (Bureau VAWO), Helen de Hoop (Katholieke Universiteit Nijmegen), Bart Kipp (Universiteit van Amsterdam), Dick Verduin (Wageningen Universiteit) en Bep Waayenberg (Bureau VAWO). **EINDREDACTIE EN VORMGEVING:** Arie van Dalen, Amsterdam. **DRUK:** Ponsen en Looijen Grafisch Bedrijf, Wageningen.

OPLAGE: 3000. VAWO Visie wordt verspreid onder alle VAWO-leden. © Vereniging VAWO en de auteurs. Voor gehele of gedeeltelijke overname van artikelen of illustraties dient toestemming gevraagd te worden; men gelieve zich hiertoe te wenden tot het bureau van de VAWO.

Het volgende nummer van VAWO Visie verschijnt in februari.

SLUITINGSDATUM KOPIJ: 24 JANUARI

Ja, noteert u mij als VAWO-lid

Ondergetekende: _____

Titel: _____ Voorletters _____ m/v _____

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Geboortjaar: _____

Bank- of gironummer: _____

Universiteit _____ Tel. werk _____

E-mailadres: _____

Faculteit: _____

Instituut/laboratorium/dienst: _____

Contributiebedrag: _____

Geeft zich op als lid van de VAWO

Handtekening: _____ Datum: _____